

МЕДІАДОСЛІДЖЕННЯ

Visn. Lviv. Univ., Ser. Zhurn. 2021: 49; 224–247 • DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2021.49.11077>

УДК 007:304:659.3

КОМУНІКАТИВНА СИНЕРГІЯ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКОЇ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

Василь Лизанчук

Львівський національний університет імені Івана Франка

вул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Львів, Україна

e-mail: kafradioiteleb@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-6995-0360>

Схарактеризовано українські національні цінності, національні інтереси і національні цілі. Наголошено, що національні цінності є концептуальними, ідеологічними основами, консолідуючими чинниками, важливими життєвими орієнтирами на шляху ефективного захисту України від російської агресії та розбудови демократичної, соборної української держави. Проаналізовано функціонування засобів масової інформації в контексті просвітницької пропаганди індивідуальних, суспільних і державних цінностей.

Ключові слова: цінність, національна цінність, національні інтереси, національні цілі, засоби масової інформації, просвітницька пропаганда, маніпулятивна пропаганда.

Постановка проблеми. Наукова, політична, медійні сфери відродженої незалежної Української Держави наповнилися частим використанням термінів «цінності», «ціннісні орієнтації», «моральні цінності», «духовні цінності», «національні цінності», «національні інтереси», «національні цілі», «національна безпека», «ціннісно-світоглядна позиція». Яка їхня змістовна сутність?

В одинадцятому томі «Словника української мови» зазначено: «Цінність – це те, що має певну матеріальну чи духовну вартість»¹. «Поняття «цінність» функціонує у філософській та психологічній науках, і в його основі лежить наявність у певних предметах, явищах, довколишній природі ознак і властивостей, які відображають їхню значущість для людини чи суспільства, тобто якість і властивість предметів, явищ, котрі становлять актуальну потребу особистості, – стверджує Тетяна Полухтович. – Категорія «цінності» дуже тісно пов'язана з категорією «потреба», «інтерес», адже потреби, інтереси, цінності пронизують усі галузі суспільного жит-

---

¹ Словник української мови... С. 237.

тя, з їх допомогою можна відповісти на запитання «Що потрібно людині?», «У чому вона зацікавлена?», «Що для людини дороге?»².

Олег Картунов дав таке визначення національним цінностям: «Це – матеріальні й духовні цінності, які нація отримала у спадщину від своєї «етнічної сировини», тобто цінності тих етнічних та/чи расових спільнот, які об'єднались у націю, а також всі цінності, які були вироблені й накопичені всіма її членами впродовж спільного існування. Це, передовсім, власна територія, держава чи державне утворення, спільні економічні, соціальні й політичні здобутки, національний генофонд, спільна національна мова і культура (її називають «високою»), спільний спосіб життя, спільні інтереси й цілі, спільна свідомість, психологія, характер, спільні звичаї й традиції, спільна історична пам'ять, спільні міфи й легенди, спільна воля і бажання жити разом, спільна назва»³.

Актуально підкреслити, що корені українських національних цінностей сягають давньоукраїнської держави Русь. Відомо, що князь Роман Мстиславович, по суті, об'єднав усі українські землі від Карпат і Дунаю до Дніпра (за винятком Чернігівського князівства) і став сюзереном всієї Русі. «Це дало підстави українському історика С. Томашівському назвати Романа «творцем першої національної Української держави», – цитуємо Юрія Терещенка. – Галицько-Волинська держава фактично зберегла незалежність у внутрішній і зовнішній політиці й після татаро-монгольської навали. Яскравим підтвердженням того було коронування князя Данила Галицького королівською короною в 1253 р., що стало ще одним важливим кроком України у напрямку до Європи, акцентування її суспільно-культурних цінностей»⁴.

У нинішній період гібридної війни Російської Федерації проти України саме «національні цінності є певними концептуальними, ідеологічними основами, консолідуючими чинниками, важливими життєвими орієнтирами на шляху ефективного суспільного розвитку»⁵. Цінності набувають все вагомішого соціального, державотворчого сенсу. Тому увага має бути зосереджена на тому, щоби засоби масової інформації створювали наративи, які би сприяли порозумінню, консенсусу щодо найголовніших цінностей об'єднання українського суспільства у єдиний державницький, морально-духовний, соборний, національний організм. Директор «Центру досліджень політичних цінностей» Олесь Доній на засіданні першого національного круглого столу «Культура діалогу» назвав три основних завдання програми засідань круглих столів, які мають безпосередній стосунок до функціонування засобів масової інформації, – «єдність нації, ментальний спротив російської агресії, а також пошук і просування прогресивних світоглядних цінностей»⁶.

Отже, місійне покликання журналістів орієнтувати читачів, глядачів, слухачів на сенсожиттєвий вибір базових національних цінностей, на засадах яких українські громадяни незалежно від національності об'єднано подолають зовнішню московську та внутрішню агресію проросійської п'ятої колони, доб'ються справедливого

² Полухтович, Т. (2013), *Моральні цінності в житті людини...* С. 54.

³ Картунов, О. (1999), *Вступ до етнополітології...* С. 160.

⁴ Терещенко, Ю. (2020), *Мета – самостійність...*

⁵ Гай-Нижик, П., Чупрій, Л. (2014), *Національні інтереси, національні цінності та національні цілі...* С. 469.

⁶ Ткачук, М. (2020), *Засідання першого національного круглого столу «Культура діалогу»...*

миру, повернуть загарбані кремлівськими імперіалістами українські території і у порозумінні, злагоді будуть розбудовувати українську Україну.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологічні, теоретичні, комунікативні аспекти дослідження категорій «національні цінності», «національні інтереси», «національні цілі» в історичному та сучасному контекстах простежуються у працях О. Богуславського, М. Боришевського, С. Вовканича, П. Гай-Нижника, В. Горбуліна, І. Дзюби, М. Житарюка, Я. Калакури, А. Качинського, В. Качкана, І. Крупського, Т. Мельничук, Б. Парахонського, Т. Полухтович, А. Погрібного, О. Романчука, А. Ручки, В. Сабадухи, Г. Ситника, Л. Сніцарчук, Л. Чупрія, Д. Юсипа та інших авторів.

В. Горбулін і А. Качинський слушно наголошують, що «система національних цінностей утворює правову, філософську та етичну основу для забезпечення подальшого існування держави. Їх втрата може привести до знищення нації як самостійного суб'єкта міжнародних відносин»⁷. Глобалізаційні процеси та підступно розв'язана Кремлем війна, яка триває уже сьомий рік, є надзвичайно небезпечним викликом стосовно формування, утвердження системи національних цінностей, української ідентичності, гуманістичних державотворчих процесів. У цьому контексті потрібно у ЗМІ привертати увагу до нової фази Української Національної Ідеї: консолідувати націю на розбудову держави європейського типу з наданням людині економічних, політичних, правових, культурних можливостей для інтелектуальної і духовної самореалізації. Акцентувати на значущості національних і загальнолюдських цінностей: повазі до людської особи, особистій свободі у поєднанні з відповідальністю перед Богом, власною нацією, збереженні культурної і мовної самобутності. Степан Волковецький і Ярема Петрів наголосили: «Українська Національна Ідея з її орієнтацією на особистісні, суспільні й державні цінності робить її привабливою і відповідає потребам та інтересам представників інших націй та етносів. Це підтверджує Революція Гідності, московська агресія, коли Українська Національна Ідея згуртувала навколо українців грузинів, вірмен, євреїв, білорусів, росіян, людей інших національностей у боротьбі за свободу, незалежність, вільний розвиток. Особистісні цінності Української Ідеї близькі іншим націям і в цьому її сила і привабливість»⁸.

Водночас триває потужний наступ зловорожих сил на українські національні цінності, які об'єднують індивідуальні цінності, цінності суспільства і держави, щоби їх знівелювати, позбавити морально-духовної сутності, збурити у суспільстві безцеремонні суперечки, хаос, світоглядну кризу, тобто підірвати загальну національну безпеку і, зокрема, в гуманітарно-психологічній сфері, створивши умови для реалізації головної мети російських імперіалістів – знищення незалежної, демократичної, соборної Української Держави і перетворення українців у послухну біологічну масу. Тому дуже важливо, щоби засоби масової інформації допомагали громадянам України розрізняти справжні, високі національні цінності від хибних, «антицінностей» (Т. Полухтович).

Мета статті. Схарактеризувати особливості просвітницької пропаганди українських національних цінностей в умовах гібридної війни Російської Федерації проти України та проаналізувати функціонування медіа стосовно впливу на формування

⁷ Горбулін, В., Качинський, А. (2009), *Засади національної безпеки України...* С. 105.

⁸ Волковецький, С., Петрів, Я. (2020), *Духовний закон нації...*

оціночних суджень, набуття цінностей соціального сенсу, ціннісної морально-духовної орієнтації у розбудові української України.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети застосовано такі методи дослідження: історико-теоретичний метод застосовували для вивчення літератури про національні цінності, національні інтереси, національні цілі; комплексно-аналітичний метод використовували для осмислення та оцінки суспільно-політичних процесів і змістового наповнення телевізійних програм; порівняльно-логічний метод дав змогу схарактеризувати взаємодію національних цінностей, інтересів, цілей та їх завдання щодо створення безпечних умов для розвитку морально-духовного, гуманістичного, українського національного суспільства; за допомогою спостереження вивчали професійний рівень, національно-громадянську позицію журналістів; концептуально-системний метод став базовим для осмислення принципів діяльності окремих телеканалів України. Для розкриття теми статті скористалися описовим та методом узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Найновіші наукові дослідження дають підстави стверджувати, що національні цінності є концептуальними, ідеологічними основами, консолідуючими чинниками, духовно-психологічними, морально-громадянськими, сенсожиттєвими орієнтирами, особистісного, суспільного і державного розвитку.

За результатами опитування у листопаді 2005 р. Національний інститут стратегічних досліджень розташував основні національні цінності за таким порядком: добробут (46,5%), справедливість (44,3%), стабільність (40,9%), права людини (37,4%), порядок (36,1%), рівність перед законом (30,2%), свобода (18,1%), духовність (14,6%), патріотизм (13,1%), взаємодопомога (10,1%), ефективність (4,1%)⁹. Як бачимо, у свідомості опитаних людей найважливішою потребою є матеріальна цінність, з якою тісно пов'язані моральні цінності – справедливість і стабільність. Оціночні судження про цінності відображають ціннісні орієнтації, які набувають соціального сенсу і можуть бути реалізовані під час суспільного порядку, забезпечуються правами людини, рівністю перед законом.

Безперечно, ціннісні орієнтації залежать від суспільно-політичної, соціально-економічної, політико-ідеологічної ситуації в країні. Яскравим свідченням цього судження є результати ґрунтовного дослідження цінностей різних народів, яке у 2010 р. здійснювали Європейські соціологічні інституції, зокрема, The European Social Survey. Основними рисами типового українця дослідники назвали: стурбованість власною безпекою, прагнення до самоствердження (влади, статусу, багатства), невміння самостійно приймати рішення, насторожене ставлення до змін, слабо виражене прагнення радіти життю¹⁰. Думки аналітиків і спостереження автора цієї статті дають підставу зазначити, що ці ознаки українців в основному породжені невпевненістю у завтрашньому дні. Мають рацію П. Гай-Нижник і Л. Чупрій, які стверджують, що в «цьому громадянні України радикально відрізняються від жителів більшості європейських країн з багатолітньою демократією, низьким індексом корумпованості органів управління і стабільною економікою – наприклад, від скан-

⁹ Гай-Нижник, П., Чупрій, Л. (2014), Національні інтереси, національні цінності та національні цілі... С. 470.

¹⁰ The European Social Survey, доступно за адресою: <https://www.europeansocialsurvey.org/>

динавських держав (Данії або Швеції) чи від країн північного заходу континенту (як-от Голландія, Бельгія, Франція, Німеччина)»¹¹.

Розв'язання проблеми розбудови суверенної української соборної держави на кшталт високорозвинутих європейських країн у прямій залежності від усвідомлення всіма громадянами сутності національних цінностей, національних інтересів, національних цілей та наповнення ними сенсу життя, добродійної суспільно-політичної діяльності. У цьому контексті заслуговує на інтелектуальну увагу структурована система цінностей (цінності індивіда, суспільства і держави), здійснена вченими В. Горбуліним та А. Качинським, які розглядають існування української нації і держави крізь призму її ціннісного ядра, що консолідує суспільство: це – патріотизм, соціальна справедливість, духовне надбання, добробут, система міжнародних зв'язків, національна безпека¹². Науковці П. Гай-Нижник і Л. Чупрій до вище означеної системи цінностей додали ще такі індивідуальні цінності: моральність, релігійність, взаємотерпимість, миролюбність, доброзичливість, працелюбність, сімейні цінності, які завжди були притаманні українцям і відображають сутнісні засади українського національного характеру¹³.

У нинішній період загострення протистояння цивілізаційної української та імперської російської ідентичностей переросло у гарячу загарбницьку військову агресію, яку розв'язав зловісний Кремль проти сакрального золотоверхого Києва, надзвичайно важливе експертне опитування щодо визначення домінуючих національних цінностей здійснили П. Гай-Нижник і Л. Чупрій. За даними експертного опитування до ядра домінуючих цінностей українського народу вони відносять патріотизм, права і свободи людини, соціальну справедливість, матеріальні та духовні надбання українців, національну безпеку, природні ресурси, конституційний лад¹⁴.

Ці ключові національні цінності є міцним морально-громадянським стрижнем, життєдайним цементам, сенсостверджуючою синергією, які на засадах гомогенності скріплюють нинішнє українське суспільство з пращурами та їхньою багатовіковою матеріальною і духовною спадщиною. Найновіші дослідження львівських вчених: професора Ігоря Бойка і доцента Ольги Щодри документально засвідчують, що давньоукраїнська держава Русь була уже відома в європейському та арабському світі 838 року – на декілька століть раніше, ніж у 1277 р. постала Московія як князівство з дозволу золотоординського суверена, і була вона звичайним усулом, підвладним династії Чингізидів. Московські князі родичалися з татарськими вельможами, у політиці вдавалися до брехні або напівправди, лицемірства, хитрощів, безпринципності, наклепів, інтриг, дворушності, хабарництва, підкупів, шантажу, вигадок, підступності. Постулат «мета виправдовує засоби» був звичайним і буденним принципом усіх наступних поколінь московських владників аж до новітнього часу¹⁵. Всі ці засоби в політиці використовує нині Путін і його кліка не лише стосовно України, а й у євро-

¹¹ Гай-Нижник, П., Чупрій, Л. (2014), Національні інтереси, національні цінності та національні цілі... С. 470.

¹² Горбулін, В., Качинський, А. (2005), Стратегія національної безпеки України... С. 13-27.

¹³ Гай-Нижник, П., Чупрій, Л. (2014), Національні інтереси, національні цінності та національні цілі... С. 471.

¹⁴ Гай-Нижник, П., Чупрій, Л. (2014), Національні інтереси, національні цінності та національні цілі... С. 472.

¹⁵ Півторак, Г. (2015), Історична правда проти імперської облуди...

пейському цивілізаційному просторі. Ефект ілюзії правди переповнює московську та проросійську маніпулятивну пропаганду в Україні, в основі якої паплюження, зневажання, знищення українських національних цінностей.

Добросесний науковий аналіз сукупності різних джерел – літописних, археологічних, лінгвістичних, антропологічних беззаперечно свідчить, що українці і росіяни – це два різні народи, які сформувалися у різний час, у різних природно-географічних середовищах на основі різних племінних і етнічних субстратів. На жаль, тривалий період бездержавності, колоніальної роз'єднаності українських земель, цілеспрямованих асиміляційних процесів призвели до нівелювання національних цінностей у свідомості значної частини українців. Досі кровоточить зранене українське серце від російського царського та московського комуністичного режимів, які знищували українську національну еліту, отруювали національну ідентичність, соборницькі почуття, під гаслами інтернаціоналізму нав'язували фальшиве розуміння братерської єдності білорусів, росіян та українців, формували нову безнаціональну людину, яка сліпо, бездумно виконувала московські імперські зазіхання.

Наслідки минулої і сучасної зловісної антиукраїнської московської політики гостро відчуває українське суспільство, бо досі відсутня належна консолідація на основі національних цінностей. Різні суспільні групи, партії мають свої містечкові інтереси, спрямовують бурхливу діяльність для досягнення своїх дріб'язкових цілей, залишаючи на маргінесі загальноукраїнські національні інтереси і державницькі національні цілі. Це призводить до антагонізму, ворожнечі, які філігранно використовує Москва у своїх загарбницьких цілях.

Питання згуртування, консолідації українських громадян на засадах людино-націєцентризму у полі комунікації газет «День», «Українська літературна газета», «Слово Просвіти», «Літературна Україна», «Галичина», журналу «Дзвін», суспільного телебачення і радіомовлення, львівського радіо «Незалежність», телеканалів «Прямий», «Еспreso», «5-й канал», телерадіокомпаній «Люкс», «Перший Західний» та деяких інших медійних інституцій. Директор ТРК «Перший Західний» Ольга Цап висловила дуже актуальну думку: «Один із найскладніших і найважливіших принципів діяльності ТРК – ціннісно висока планка щодо моральної і етичної сторін журналістики. Шок, сенсація, «блискавка» – це зовсім не формат. Ми не прагнемо стати профі у клікбейті! Придумати інтригуючий заголовок, створити зміст за допомогою слів «Терміново!», «Ви не повірите!» та інших звернень, змінюючи при цьому сенс інформаційного приводу... Ні, це – не журналістика і це – не наш вибір. Недомовки на межі з дезінформацією, картинка, яка контрастує з текстом, а сама новина відсилає до теорії змови – це інтригує, але це тимчасово. Наше завдання – бути постійним і вірним супутником. Нам нічого вигадувати не треба, ми просто будемо чесними – цим, на жаль, зараз можна більше здивувати»¹⁶.

Отже, жодну інформацію не потрібно сприймати без тестування на відповідність морально-духовній місії людини, основоположним цінностям українського етносу, поклавши національні цінності українців в основу державного будівництва. Можна довіряти інформації тих медій, принципи діяльності яких засновані на загальнолюдських і національних пріоритетах: 1) гуманізм, розуміння людини як найвищої цінності; 2) верховенство прав людини, захист гідності особи, її свобо-

¹⁶ Цап, О. (2019), Телеканал позитивних змін... С. 135-136.

ди та розвитку; 3) патріотизм і розуміння впливу будь-яких явищ на розвиток своєї країни; 4) відданість Україні, любов до свого народу, гордість за надбання духовних і матеріальних цінностей. Тобто, брати до уваги контент тих ЗМІ, які послідовно, тривалий час протидіють російським нарративам, захищають національні цінності, українську ідентичність від дезінформуючої, маніпулятивної пропаганди. Адже російська маніпулятивна пропаганда разом з антиукраїнськими ЗМІ в Україні атакують: «Українці – нацисти», «Війна в Україні – це внутрішній конфлікт» тощо. «Соціальні мережі перетворилися на «глобальний телевізор» і стали чудовим знаряддям для маніпулятивної пропаганди. Соцмережі дають змогу скерувати певну інформацію точно на чутливу групу. Швидко і недорого, – зазначила американська консультантка з питань політики і безпеки, спеціалістка з протидії російській пропаганді Моллі МакКю (Molly McKew). – Водночас, вони відсікають все те, що пасувало би знати громадянинові: журналізм, аналітику, професіоналів, експертів»¹⁷.

Кремлівські ідеологи майстерно експлуатують історію довготривалого перебування України в колоніальному лоні Російської імперії – царської і советської. Творити антиукраїнське отруйне вариво допомагають московським маніпуляторам медійні працівники телеканалів «НАШ», «ZIK», «112», «NewsOne», «Інтер», «Україна», «Україна-24», «1+1», які вільно функціонують в Україні. Зрозуміло, що дезінформацію вони поширюють не за правилами, а протистояти їм потрібно відповідно до правил, встановлених демократією. І цим часто користуються Бондаренко, Бужанський, Герман, Добкін, Дубінський, Єгорова, Королевська, Лазарєв, Лукаш, Медведчук, Мураєв, Новінський, Рабінович, Червоненко, Шуфріч та інші, коли потрактовують антиукраїнську дезінформацію як свободу слова, а обмеження поширенню неправдивих посилів, повідомлень називають страшною цензурою. Не зупиняє ворожу антиукраїнську пропаганду Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення. Мабуть, не розуміють, або не хочуть розуміти, Президент В. Зеленський, голова Верховної Ради Д. Разумков, що інформаційно-гуманітарний простір України має бути національним. Цікаву симптоматичну думку висловила Моллі МакКю: «Я не брала би на себе відповідальності давати поради, довкола чого варто будувати свою ідентичність українцям. Єдине: не варто будувати свою ідентичність на Росії. Не залежить, чи ви за Росію, чи ви проти Росії. Українська ідентичність мусить бути українською ідентичністю»¹⁸.

Безперечно, українську ідентичність потрібно утверджувати тільки на національних цінностях, а журналісти покликані усним, писемним словом та відеозображенням сприяти відродженню у кожного українця родової, правдивої історичної національної пам'яті, формуванню у кожного громадянина України державницького, патріотичного мислення, об'єднуючих національно-духовних сенсів життя, морально-громадянських, соборних українських ціннісних орієнтирів. Адже досі у будні та під час проведення офіційних урочистих заходів бачимо, відчуваємо ціннісний розрив між минулим, сучасним та уявленням про майбутнє України.

Хіба не гнітюче враження викликала офіційна церемонія святкування 29-ї річниці відродженої Незалежності України у тих, хто сподівався на глибокий, змістовний аналіз суспільно-політичної ситуації у країні, повноцінний український патріо-

¹⁷ Моллі МакКю (2020), Колос дезінформації...

¹⁸ Моллі МакКю (2020), Колос дезінформації...

тичний та естетичний зміст концерту? Натомість – після популістської промови Президента святість держави Україна розчинилася в стриптизерсько-одаліскових вихилясах напівоголених поп-співачок і танцівниць, ще й на сцені, покритій синім і жовтим кольором, що символізували державний прапор України, топтався Президент В. Зеленський, задоволено кивав головою і періодично ритмізував псевдо-танцювальні конвульсії горішньою частиною тіла в такт мелодії.

Засоби масової інформації заледве витримали шквал полярних оцінок святкового дійства на Софійському майдані. Гострою була дискусія у соціальних мережах про сутність високих, духовних, національних цінностей та хибних, антицінностей, які призводять до деградації глядачів, слухачів, читачів, бо формують нігілістичне, а то й вороже ставлення до змістовної, високо естетичної української національної культури, мови, моральних звичаїв і традицій.

Викладач Києво-Могилянської Академії Валерій Пекар слушно наголосив, що «будь-яке свято є символом цінностей. День відродження Незалежності України став де-факто символом боротьби з російською агресією – отже, днем шани героям, ветеранам, волонтерам... Дуже важливо, де і з ким знаходиться Верховний головнокомандувач. Він може бути із зайцями 364 дні на рік (у високосний навіть 365 днів), бо їх більше, вони дають рейтинг і голоси на виборах. Але один день на рік він має бути з воїнами. Так само як і зайці можуть робити що завгодно, але один раз на рік мусять вклонитися тим, завдяки кому вони мають право вільно співати на площі та розмахувати синьо-жовтими прапорцями»¹⁹.

Зухвале порушення ключових національних цінностей владною промосковською верхівкою в Україні, яку очолювали регіонали В. Янукович, М. Азаров, зокрема прав і свободи людини, її безпеки, соціальної справедливості й призвело до студентського протесту. Не без відома перших владних осіб держави «правозахисники» жорстоко побили і розігнали юнаків і дівчат з майдану Незалежності о 4-й годині вдосвіта 30 листопада 2013 р., які мирно вимагали від Президента підписати Угоду про асоціацію з Європейським Союзом. Після цієї драматичної події Прем'єр-міністр М. Азаров безпардонно заявляв закордонним дипломатам, мовляв, на майдані були лише підготовлені провокатори. Насправді серед молодих українських патріотів були також студенти факультету журналістики та інших факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка.

1 грудня 2013 р. беркутівці у відповідь на цілеспрямовані провокації, організовані зовнішніми (московськими) та внутрішніми україноненависниками, влаштували криваве побоїще мирних мітингувальників на вул. Банковій. Громадяни України назвали дні приниження української національної гідності, ціннісних орієнтирів «кривавою суботою» і «кривавою неділею». Беркутівці та міліціонери також пролили кров українських патріотів вночі 11 грудня під час штурму майдану Незалежності. Це була – «чорна середа». На мітингу під назвою «Збережемо Україну» 14 грудня 2013 р. депутат Верховної Ради України з «Партії регіонів» Григорій Смітюх спонукав присутніх з подякою скандувати «Путін!», «Путін!», «Путін!» Більшість учасників цього мітингу «Партія регіонів» та її васали-урядовці змусили приїхати до Києва з Криму, Донбасу та Півдня України, щоби підтримувати антиукраїнську промос-

¹⁹ Іщенко, Н. (2020), Зайці vs. Герої...

ковську політику владних структур. Кожному «підтримувачу» аморальної, кримінальної влади виплачували криваві срібняки – по 200-300 гривень на добу.

Після протиправного, цинічного, без дотримання регламенту прийняття Верховною Радою України і підписання Президентом В. Януковичем «диктаторських законів», які суттєво обмежували права і свободи людей, відбулися масові протести громадян в обласних центрах України, на вул. Грушевського і майдані Незалежності м. Києва проти чорної владної кліки. Беркутівці та міліціонери цілеспрямовано стріляли у мітингувальників, жорстоко били, кували, що призвело до загибелі українських патріотів. Тільки за те, що працівники ЗМІ розповідали Правду про причини конфронтації, протистояння, конфлікту між національно свідомою українською громадськістю і корумпованою, кримінальною владою, 136 з них за період з 30 листопада 2013 р. по 29 січня 2014 р. постраждали («правоохоронці їх побили, понівечили, покалічили»). Поранили також понад 20 медичних працівників.

Жодним словом не згадуючи про жорстокі протиправні дії беркутівців, міліціонерів і різних провокаторів-тітушок та антиукраїнську політику і практику владних структур в Україні, депутати Верховної Ради Олена Бондаренко, Ганна Герман, Вадим Колесніченко, Олександр Кузьмук, Володимир Олійник, Олег Царьов, Михайло Чечетов, Нестор Шуфрич та інші особи, що виступали на Європейській площі перед зvezеними до Києва громадянами України, паплюжили національну і морально-духовну чесність учасників Революції Гідності. Письменник, публіцист Юрій Винничук справедливо наголосив, що «Революція Гідності – це дуже чітке визначення процесу. І це наша перемога, тому на цьому прикладі потрібно вчити нові покоління українців. Йдеться передусім про гідність українців, які не дозволили знущатися над своїм дітьми і прийшли на захист тих цінностей, які найважливіші»²⁰.

20 лютого 2014 р. було оголошено Днем жалоби за загиблими під час масових акцій протестів в Україні. Але того дня (четвер) з відома В. Януковича, М. Азарова, В. Захарченка, А. Ключова, А. Портнова та інших рабів, підніжок, грязі Москви снайпери цинічно, по-звірячому вбили і поранили десятки мирних громадян. За три місяці протестів від зброї ворогів-нелюдів загинуло майже сто українських патріотів із різних областей України, тисячі поранено, покалічено, викрадено. Убієнних бійців за правову, соборну, незалежну, демократичну Україну громадськість нарекла «Небесною Сотнею». Автор цих рядків у 2014 році писав: «Найважливіше надалі – не лише пам'ятати Героїв України, а й належно допомагати їхнім дітям, дружинам, матерям, сім'ям. Морально-духовне завдання, – щоби всі жителі України зрозуміли: кільканадцять людей із силових структур загинуло і постраждало тільки з вини Януковича, його злісного оточення, Партії регіонів, комуністів, а не від якихось міфічних екстремістів «оголтелых буржуазных националистов» чи бандерівців»²¹.

Нинішні кремлівські посіпаки з «Опозиційної платформи – За життя», «Партії Шарія», «Партії Пальчевського», частина «Слуг народу» В. Зеленського намагаються спалювати, принизити, звинуватити мужніх, чесних Героїв «Небесної Сотні» у тому, що вони, мовляв, здійснили переворот, розпочали російсько-українську війну. Наприклад, 15 жовтня 2020 р. на телеканалі «ЗІК» Качний, Лесик, Червоненко, Горошинський разом із ведучими Тереховою і Сухачовим, яким «підспівувала» Сав-

²⁰ Винничук, Ю. (2017), Національна ідея спрацювала саме тепер... С. 72.

²¹ Лизанчук, В. (2014), Шевченкове Слово... С. 154.

ченко, цинічно ганьбили, виливали помії на учасників Майдану, героїв Революції Гідності. Мляво захищали українські національні цінності Луценко і Мусій.

На жаль, досі український патріот, вояк УПА, бандерівець постає у сприйнятті не лише пересічного росіянина, а й змосковщеного українця на підсвідомому рівні як свого роду «антиідеал України», на відміну від ідеалу доброї України-Малоросії, що перебуває під цілковитим політичним і духовним контролем Москви, незалежно від формального статусу чи то провінції Росії, чи то протекторату її, чи то «самостійної держави», рівень самостійності котрої визначається тією-таки Москвою²².

Ще треба докласти досить багато інтелектуально-просвітницьких, дипломатичних зусиль, щоби розвіяти не лише в Україні, а й у деяких зарубіжних країнах створений московськими, антиукраїнськими, комуністичними політиками, істориками, засобами масової інформації негативний образ Української Повстанської Армії, дивізії «Галичина», усіх учасників національно-визвольної боротьби. Найновіший негативний приклад: посольство Ізраїлю в Україні оприлюднило ноту протесту щодо відзначення у нашій державі пам'ятних дат і ювілеїв у 2020 році. Голова Організації Українських Націоналістів, історик і публіцист Богдан Червак наголосив: «Це не тільки безпрецедентне втручання Ізраїлю у внутрішні справи України, а й відвертий прояв зневаги до української нації... Фактично Посольство держави Ізраїль вчиняє в гірших традиціях комуністичної, радянської і московської пропаганди, яка всупереч історичним фактам паплюжила й паплюжить наших героїв...»²³, українські національні цінності. У цьому зв'язку привертаємо увагу до дуже актуальної книжки Віктора Тимченка «Час націоналізму. Стратегія виживання в глобалізованому світі», яку він подарував заслуженому журналісту України Андрієві Нечитайлу. Віктор Тимченко колись працював у газеті «Молодь України», тепер живе у Німеччині. Андрій Нечитайло опублікував в «Україні молодій» незначно скорочений розділ «Тероризм і білі рукавички».

Віктор Тимченко зазначив, що серед націоналістів чимало терористів, але не для особистого збагачення чи зведення рахунків, а з ідейних міркувань, проти політичного ладу... Як і в будь-якому питанні ідеологічного протистояння, у підході до націоналістичного тероризму «світова спільнота» застосовує двоїсті мірки. Націоналістів або ж ототожнюють із терористами, котрі переслідують свої «іраціональні» цілі, або ж подають як героїв. Часто народ, який зумів позбутися іноземного гноблення і здобув незалежність, ушановує терористів, які за неї боролися, і менше переймається методами цієї боротьби, бо кожному зрозуміло, що вириватися з неволі не можна в білих рукавичках.

Автор розгорнуто оповів про сіоністські терористичні організації, які очолювали Іцхак Шамір, Менахем Бегін, колишній радянський комсомолец Абрам Штерн. Менахем Бегін 1977 р. став прем'єр-міністром Ізраїлю, а 1978 р. отримав Нобелівську премію миру. Бегін сам називав себе терористом і нічого поганого в цьому, очевидно, не вбачав. Прем'єром Ізраїлю і лавреатом Нобелівської премії миру став інший ізраїльський терорист Іцхак Рабін. Прем'єр-міністром Ізраїлю був терорист на прізвисько «Кілер» Іцхак Шамір, а також – терорист Аріель Шарон. Серед євреїв було

²² Лосев, І. (2001), Явище «бандерофобії» у російській свідомості...

²³ Нечитайло, А. (2020), Що зробив Бандера такого, чого не робили ізраїльські, польські та інші національні провідники...

чимало й дрібніших, менш відомих терористів. Приміром, убивця Гіннеса двадцятирічний Еліяху Хакім був затриманий і засуджений до страти. Він і його напарник Еліяху Бейт-Цурі заявили в залі суду: «Ми боремося за свободу... Якщо ми взялися за зброю, то тільки тому, що іншого виходу не було». Повісили їх у Каїрі, але 1975 р. вдячний ізраїльський народ переніс прах терористів, вважаючи їх героями, до Єрусалиму і поховав обох на одному з найпочесніших місць у країні – на горі Герцля. Їхніми іменами названо вулиці.

За свободу польського народу боролися брати Пилсудські – Броніслав і Юзеф. 1887 р. разом з Броніславом, членом терористичної фракції партії «Народна воля», Юзеф був причетний до замаху на російського царя Олександра III. Броніслава було засуджено до страти. Але помилувано і відправлено на 15-річну каторгу на Сахалін. Нині в Польщі його відзначено на поштовій марці та на спеціальних монетах. Юзеф отримав п'ять років сибірських таборів. Згодом Юзеф Пилсудський очолює уряд вільної Польщі, яка після поразки 1919 року Західноукраїнської Народної Республіки і загарбання західноукраїнських земель перейменувала Східну Галичину в Східну «Малопольщу», припинила фінансування українських шкіл, репресувала інтелігенцію, полонізувала українців. Проти національного визиску повсталала українська молодь, яка мала небагатий вибір методів боротьби: підпалювала польські маєтки і врожай на полях, нищила телеграфні лінії. Мета: знову порушити «українське питання» у світі, а також показати хисткість Польщі і реальну можливість побудувати незалежну Україну.

Аналізуючи суспільно-політичну ситуацію, Віктор Тимченко розповів, що 1 вересня 1930 р. польський уряд на чолі з Юзефом Пилсудським ухвалює рішення про «пацифікацію» (умиротворення) українських земель. До каральних акцій, які тривали два з половиною місяці, у 450 населених пунктах 16 районів Галичини залучили 16 рот поліції, полки уланів, полк кінних стрільців. Поляки оточували села, проводили обшуки та допити українців, «екзекутували» арештованих за складеними списками: збирали в гурти, били нагаями, примушували лягати Україну, прославляти Юзефа Пилсудського, співати польський гімн. Особливо потерпали від каральних загонів місцеві активісти, вчителі, священники Української греко-католицької церкви. Таких побитих набралось, за даними Віктора Тимченка, близько півтори тисячі, серед них 93 школярі. Ще 1739 осіб, переважно студентів та учнів, було заарештовано, понад 40 жінок згвалтовано. Громади кожного села сплатили контрибуцію польській поліції й армії продовольством. Загалом терор проти цивільного українського населення, по суті, був карою за нелояльність до польської влади цілого краю.

Одним з організаторів нещадних погромів на українських землях був Броніслав Перацький, міністр внутрішніх справ Польщі – уособлення насильства над українцями. Саме його застрелили оунівці за наказом Степана Бандери. Поляки заарештували багатьох керівників ОУН і влаштували їм судовий процес у Варшаві. Там Степан Бандера заявив, що він український громадянин (!) і не підлягає польським законам. Інші підсудні вітали суд словами «Слава Україні!» й відмовлялися давати свідчення польською мовою. Суддя штрафував їх на величезні суми, але вони полишали зал, вигукуючи гасла «Слава Україні!», «Хай живе українська національна революція!», «Хай живе Україна!»

На процесі Бандеру було засуджено до страти, але, з огляду на амністію, її замінили довічним ув'язненням. Понад п'ять років він сидів у тюрмах. У 1939-му році

вийшов на волю. Оунівці на чолі зі Степаном Бандерою шукають способу побачити Україну вільною від більшовицького СРСР і Польщі. Назрівала Друга світова війна. Німецька армійська контррозвідка «Абвер» висуває перед Бандерою вимогу: якщо українці хочуть вільної України, то треба братися до зброї і воювати проти СРСР. Степан Бандера такий підхід поділяє і дає згоду. З цією метою було створено батальйони «Роланд» і «Нахтігаль», які мали вести бойові дії на українській землі в тилу ворога. Степан Бандера і його друзі сподівалися, що гітлерівська Німеччина сприятиме відродженню незалежної України. 30 червня 1941 р. 330 вояків «Нахтігалью» ввійшли до Львова, де заступник Бандери Ярослав Стецько, поки німецької адміністрації ще не було, проголошує українську незалежність.

До оповіді Віктора Тимченка додаємо, що у надзаголовку газети «Самостійна Україна» за 7 і 9 липня 1941 р. великим кеглем набрано повідомлення: «На визволеніх українських землях Організація Українських Націоналістів (О.У.Н) буде Українську Державу під проводом Ст. Бандери. Слава Україні! – Провідникові Слава!». У числі за 7 липня опубліковано «Маніфест» проводу ОУН, в якому підкреслювалося, що українці підносять прапор боротьби за свободу народів і людини; борються за те, щоб кожний поневолений Москвою міг вповні користуватися багатствами своєї щоденної праці. Але у нацистів були свої зловісні плани. Вони не хотіли самостійної України. Розігнали уряд Української Держави, проголошеної у Львові 30 червня 1941 р., вчинили масові арешти українських патріотів; і гестапо, як і до війни комуністичне НКВС, розгорнуло жорстокі екзекуції щодо непокірних оунівців, декого розстрілюють, інших кидають у концтабори. Вже 6 липня 1941 р. заарештовують Степана Бандеру. У концтаборі Заксенгаузен тримають його до грудня 1944 року. Двох братів Василя та Олександра замучила в концтаборі Освенцім польська таборова служба. «Катували вирафінованими способами: кидали в кипуче вапно, били залізними прутами, казали підкладати спину під дошки, що по них в'язні возили тачки з різними тягарями»²⁴. Трьох сестер С. Бандери «совети» запроторили в сибірські табори. Батька Андрія Бандеру комуністи розстріляли.

Навчені й озброєні вояки «Нахтігалья» і «Роланда» не хочуть відстоювати примарні цілі Гітлера і домагаються звільнення Степана Бандери. Нацисти не погоджуються, вимагають, щоби обидва батальйони присягнули на вірність Гітлеру. Українські патріоти відмовляються та ідуть в ліси, склавши ядро Української Повстанської Армії. Німецькі загартники в обмін на визволення з концтабору Заксенгаузен пропонували Степанові Бандері анулювати Акт проголошення незалежної України. Не погодився. А згодом рекомендували, щоби УПА разом з власівцями воювала проти СРСР. Бандера навідріз відповів: «Ні-ко-ли!»²⁵. Українська Повстанська Армія героїчно боролася на три фронти – проти німецьких, російських і польських поневолювачів. 5 березня 1950 р. в селі Білогорща біля Львова героїчно загинув від московсько-комуністичних окупантів Голова Генерального секретаріату військових справ УГВР, Головний командир УПА, Голова проводу УПА Роман Шухевич («Тарас Чупринка»). Останню криївку енкаведисти знищили в Івано-Франківській області

²⁴ Яшан, В. (1989), Під брунатним чоботом... С. 73.

²⁵ Нечитайло, А. (2020), Що зробив Бандера такого, чого не робили ізраїльські, польські та інші національні провідники...

1957 р. Останній борець – Ілько Оберішин («Стецько», «Кобзар», «Охрім») родом із села Потік на Рогатинщині вийшов із підпілля 3 грудня 1991 р.

Що сталося такого, що євреї не хочуть простити Бандері? Віктор Тимченко розповів, що 30 червня 1941 р. у Львові розпочався, як гадають багато істориків, вміло відрежисований німцями погром – антирадянський і антипольський. Водночас відчутною мірою – антиєврейський. Чим він викликаний, які його рушійні сили, хто кого громив. Яка роль була в ньому українців, поляків і німців – про це існує багато протилежних версій. Самого Бандери у Львові не було, але тут був зосереджений «Нахтігаль» (командир Роман Шухевич), була націоналістична міліція. Виходить, у всьому, що трапилося, винуватий Степан Бандера... Щонайпізніше з того часу він для євреїв – антисеміт. Донині.

Після того, як Президент України присвоїв Степанові Бандері звання Героя, проти цього указу з одностайним обуренням виступили єврейські організації й центри. Віктор Тимченко запитує: що зробив Бандера такого, чого не робили єврейські і польські борці за свободу Штерн, Бегін, Шамір, Рабін, Шарон, брати Пілсудські, африканець Мандела та сотні інших терористів, яких громадськість планети із часом полюбила і про їхню терористичну діяльність забула? «Ми в жодному разі не виправдовуємо тероризм як такий, але сприйняття його масовою свідомістю аж надто вже розбіжне. Одні терористи – герої, варті наслідування. Інші – злочинці, – зазначив Віктор Тимченко. – Скажімо, Європарламент наголосив, що присвоєння високого звання Бандері не сумісне з європейськими цінностями, і додав, що Україна у своїй історії повинна переглянути роль Бандери, якщо думає про членство в ЄС. Така резолюція поставала шантажем. Її ініціатор поляк Павел Залевські, вочевидь «забув» про братів Пілсудських, особливо про терориста Юзефа Пілсудського, багатометрові пам'ятники якому «стовбичать у Польщі...»²⁶

Отже, якщо єврейські і польські терористи застосовували найвишуканіші методи боротьби за свободу свого народу, то так можна, то вони є носіями національних цінностей своїх народів, вони – герої, за це їм шана, визнання, а українським націоналістам у будь-який спосіб боротися за свою незалежність – зась, то злочин, то, мовляв, зневага до загальнолюдських морально-духовних цінностей. Така двоїста оцінка правомірної чи неправомірної збройної боротьби проти поневолювачів є безмежним лицемірством!

Віктор Тимченко слушно, аргументовано підсумував: «Як доводить історична практика, боротьба за національну незалежність часто не обходиться без терору, без жертв, без крові... Але ми повинні перестати ділити націоналізм на кращий і гірший, тип паче, ділити на кращих і гірших жертв збройної боротьби. Усякий націоналістичний тероризм починається там, де нація, яка прагне державності, суб'єктивно не бачить легітимних способів здобуття незалежності або таких способів об'єктивно не існує»²⁷.

Українські патріоти вже сьомий рік воюють з «наймерзнішим терористом сучасності Путіним» (А. Нечитайло), а його нікчемні прихвосні взялися його ряту-

²⁶ Нечитайло, А. (2020), Що зробив Бандера такого, чого не робили ізраїльські, польські та інші національні провідники...

²⁷ Нечитайло, А. (2020), Що зробив Бандера такого, чого не робили ізраїльські, польські та інші національні провідники...

вати – пропонували вручити «Нобелівку миру». 6 жовтня 2020 лідер «Опозиційної платформи – За життя», народний депутат Віктор Медведчук вже вкотре зустрічався у Москві з Президентом Російської Федерації. Телеканал «ZIK» десятки разів показував, як «добродійник» Путін під час розмови з «добродійником» В. Медведчуком обіцяв допомогти «братньому» українському народові «російською вакциною від COVID-19». Медведчук улесливо сказав, що він зі своєю сім'єю у Криму уже випробував цю вакцину.

Невже приязна бесіда кумів про «вболівання» за долю українців засліпила очі, видула з голови Медведчука, працівників телеканалу «ZIK» гірку правду? Навіть в ООН відомо, що з людожерного веління Путіна Росія розв'язала війну проти України. Уже загинуло понад 14 тисяч українських громадян – військових і цивільних, старшого покоління і дітей, тисячі поранено, покалічено, морально знівечено, зруйновано, спалено російськими загарбниками десятки сіл, промислових і сільсько-господарських підприємств, затоплено багато шахт. Це – кривавий результат «миролюбно миротворчої» політики і діяльності Путіна та його рашистського оточення. І він ще з цинічною усмішкою обіцяє продати вакцину для «братнього» народу, нехай тільки влада України принизливо попросить.

16 жовтня 2020 р. телеканал «ZIK», отруюючи свідомість глядачів, трансливав прес-конференцію під орудою одіозного журналіста В'ячеслава Піховшека, яка була перенасичена жовчними маніпуляціями Медведчука про минуле і сучасне ставлення Московії до України. Він жодним словом не згадав про жертви українських громадян, спричинених російською агресією. Натомість Медведчук у цинічній арії оспівував тисячолітню «дружбу» українського і російського народів, у яких, мовляв, одна історія, культура, мова і нікому не вдасться її розірвати, бо Росія і Україна навіки разом.

Довготривала антиукраїнська політика кремлівських «братів» (читаймо – «деспотів») та їхніх вірогідних васалів-малоросів призвела до того, що серед громадян України є, на жаль, чимало таких, які вважають себе освіченими інтелігентами, займають високі крісла у законодавчій, виконавчій, судовій владах і навіть у науково-педагогічних інституціях, хвацько виступають по радіо, хизуються на телевізійних ток-шоу, працюють у засобах масової інформації, але з дуже обмеженими знаннями про українські духовні, моральні, соціальні, національні цінності, національні інтереси, національні цілі, про справжню, а не сфальшовану ворогами історію України.

Такі люди в іудаїзмі підпадають під визначення «вкрадені діти». В Україні «вкрадених» чужою російською владою і політикою дітей досить багато. «Наша проблема полягає в тому, що значна частина етнічних українців розуміють, що вони народжені в Україні, але при цьому не приймають українську мову, культуру, звичаї і традиції, часом зневажають їх і водночас ототожнюють себе з усім російським, – підкреслює кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник відділу шевченкознавства Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України Роксана Харчук. – І якщо у XIX ст. це була російська ідентичність, втілюючись у типі українця-малороса, то в XX ст. – та ж російська ідентичність, але під машкарою ідентичності радянської, овіяної флером соціальної справедливості й інтернаціона-

лізму, що витворила тип українця-гомосоветикуса»²⁸, який нині, у XXI столітті, є головною антиукраїнською особою у ворожій проросійській п'ятій колоні.

Про те, як московські колонізатори зросійщували, змінювали ментальність українців Запорізького краю переконливо розповіла в інтерв'ю Ганна Черкаська. Вона понад 30 років пропрацювала вчителькою української мови та літератури, а також журналісткою та радіоведучою. Захоплення історією України давало стимул для неперервного підвищення правдивих знань. Дослідниця багато років вела програму «Історичний календар» на Запорізькому обласному радіо винятково про українські події, зустрічалася з нащадками видатних родів, а також багато подорожувала республіками колишнього Радянського Союзу та відвідала музеї, пов'язані з українством. Ганна Черкаська цікаво оповідала про історичні події на запорізьких землях, наголосила, що росіяни у Запоріжжі і зараз не вивчають української мови. Чому? Відповіла так: вони гидують, їм огидно. Оцю цілковиту ментальну різницю, ці абсолютні відмінності називали ще Микола Костомаров та Дмитро Чижевський.

Коли український запорізький край загарбали росіяни, «то перший наказ Потьомкіна був: «прислать всякой сволочи да поболее», щоб заселити їх на нашій території, – зазначила Ганна Черкаська. – Тоді й почалося велике будівництво. Українцям було дозволено селитися лише по той бік річки Московки – там, де вже не було міста. У 1913 р. проводився перепис населення, який засвідчує, що на той час у нашій місцевості було 95,5% селян. Українських дворян у нас було мало, й геть не було поміщиків аж до приходу росіян. Урбанізацію здійснювали росіяни, українцям було заборонено оселятися в містах. Відтак не існувало жодної української школи та жодної української церкви. Хочеш, щоб твоя дитина вийшла у світ? Роби з неї росіянина»²⁹.

Уже 29 років відродженій незалежності Української Держави, але й досі різними методами і способами проросійські блудники і блудниці, тобто «вкрадені діти», які через шпаринки позаймали ключові інформаційні, гуманітарні, освітні, управлінські позиції і тепер намагаються з українських дітей робити росіян. 14 вересня 2020 р. Український центр оцінювання якості освіти (УЦОЯО) дозволив майбутнім абітурієнтам не складати тести з української літератури. Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремень стурбовано написав, що «вилучення української літератури як обов'язкового навчального компоненту з тестових випробувань вступників – це одна з найбільших загроз як щодо освітньої реформи, так і загалом державної гуманітарної політики»³⁰. «Українська література є фундаментальним засобом формування особистості громадянина з високим рівнем національної свідомості та культури, – наголосила Вчена рада Національного університету «Острозька академія» у листі до Міністерства освіти і науки. – Виховний потенціал літератури має універсальний характер, завдяки чому виробляє моральні пріоритети, національні ціннісні орієнтації і естетичні критерії. Література є незамінною комунікативною платформою для зростання мовної особистості окремого школяра та колективної свідомості нашого народу»³¹.

²⁸ Чадюк, М. (2020), *Як українці створили власного колонізатора...*

²⁹ Стукалова, М. (2020), *Погляд «всеукраїнської народної вчительки»...*

³⁰ Кремень, Т. (2020), *Відкрите звернення до Прем'єр-міністра України...*

³¹ Салімонович, Л. (2020), *Класика за бажанням? Науковці-практики проти виключення української літератури зі списку обов'язкових предметів ЗНО...*

Свідома маргіналізація української літератури унеможлиблює засвоєння мови на кращих зразках спадщини національних геніїв і таким чином знецінить саму мову, яка буде позбавлена одного з найважливіших пластів духовної комунікації, зумовить розрив генерацій. Новітні асимілятори навіть намагаються пропхати у Верховній Раді законопроект, щоби іноземці, які здобувають вищу освіту в Україні, навчалися не українською, а російською мовою. Мета зрозуміла: позбавити майбутніх фахівців можливості бути добродійними українськими послами у своїх країнах, створювачами позитивного образу України.

Академік НАПН України Георгій Філіпчук підрахував, що за останні 25 років Україна втратила більше 3 млн дітей. Це втрати не лише фізичні, а – найстрашніше – національно-духовні. Лише у 21% українських вищих навчальних закладах студенти отримують освіту державною мовою. А майже 80% – мовою російською. Нинішні «вкрадені діти», на жаль, не розуміють, що наполовину бути і вільним, і рабом неможливо. У такій морально-психологічній ситуації надзвичайно важливо, щоби всі мас-медіа аргументовано, виважено, переконливо доносили до «вкрадених дітей» Правду, що «українська мова – це той енергетичний вал, який захищає народ від вирождення» (Катерина Мотрич), це – синонім життя, код української душі, який єднає його з Богом. В одних народів мова служить для консолідації нації, для її ствердження серед інших народів. Таке розуміння у національно свідомих українців стосовно сутності української мови. «У Росії мову вирішили використовувати як інструмент для агресії, як таран для проникнення в інші суспільства. Замість класової боротьби – боротьба за російську мову. На цьому дуже люблять спекулювати народні депутати від ОПЗЖ, – наголосив історик-міжнародник Руслан Гарбар. – Послухаєш їх, то складається враження, що скоро на вулицях Києва будуть відловлювати всіх, хто розмовляє російською. А отже, всі носії російської мови повинні бути захищені, просять вони про це чи ні, хочуть вони цього чи ні. Бо ж проголошено: «Русский мир там, где звучит русская речь». І тому немає меж геополітичним апетитам Кремля³².

Насичений московською блекотою блогер Анатолій Шарій схвалив звернення членів своєї партії із Донецька, Запоріжжя та інших областей до поліції із заявами відкрити кримінальні справи проти журналістів та керівників львівського телеканалу НТА за розпалювання міжнаціональної ворожнечі. Насправді отруйну злість російського телебачення, а також «Партії Шарія», осередок якої є навіть на Львівщині, викликало політичне ток-шоу «Говорить Великий Львів», контент якого безкомпромісний, українськомовний, патріотичний. Блогер Шарій лякає свою аудиторію, що галичани «готови убивать за язык», бо вони, як неодноразово казав Шарій, українськомовні «рагульйони, полукровки», а значить тупі, примітивні селюки, а він – російськомовний елітарій³³. Тому підтримує Путіна, який, мовляв, захищає «руско-язичное населеніє» від українських націоналістів, бандерівців, фашистів. «Немає такого населення. Є зросійщені українці, – категорично, обґрунтовано заявляв професор Олександр Пономарів. – Тому потрібно повсюдно – «від Сяну до Дону» підвищувати рівень мовно-національної свідомості українського народу».

³² Гарбар, Р. (2020), *Уроки «фінської»...*

³³ Бачинська, К. (2020), *На інформаційній війні, як на війні. Чому блогер Шарій вчепився у львівський телеканал НТА...*

Нагадуємо, що «русскоязычне населення», до якого належить Шарій, російськомовність – це не юридична, а політична категорія, що згубно прив'язує Україну до її колоніального минулого і є знаком підлеглості українців Росії. Саме російськомовність стала політичною основою для Путіна розпочати війну проти України під приводом захисту «русскоязычного населення».

Маніпулюючи історичною правдою, сповідуючи ідеологію «русского мира», депутати Верховної Ради України Бужанський, Волошин, Дубінський та інші уже не приховують свого схвалення московської імперської політики щодо України. О. Волошин з ОПЗЖ волає, що ніякого суверенітету в Україні нема. Такий відступ від ключових засад функціонування Української Держави є вульгаризацією соборності, загальнополітичним ідіотизмом на угоду кремлівським імперіалістам. Депутат від «Слуги народу» Д. Гетманцев, схвалюючи антиукраїнський мовний законопроект М. Бужанського, назвав «фашистами» тих, хто захищає Закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Громадський діяч Сергій Стерненко так порадив Д. Гетманцеву: «...Береш Бужанського, ще можна Дубінського взяти, або когось із ОПЗЖ. Купуйте квитки на Москву, сідаєш і їдеш з України і більше ніколи не повертаєшся!»

Новітні зросійшувачі українців через засоби масової інформації нав'язують думку, що «російська мова в Україні – це великий історичний здобуток». Насправді, російська мова в Україні запанувала тому, що за часів царської і советської імперій було наплоджено 480 циркулярів, указів, постанов, ухвал, розпоряджень тощо про заборону української мови і культури, закриття українськомовних шкіл, підвищення на 15% зарплати російським словесникам, викладання російською мовою майже усіх предметів у професійно-технічних та вищих навчальних закладах, що призвело до тотального зросійщення мільйонів українців. Відродження функціонування української мови в усіх клітинах державного і суспільного організму, тим паче на радіо і телебаченні, у соціальних мережах – це природне право українців. Адже плід серця, плід розуму, почуття, емоції, краса – закодовані для українців в українському слові. Діти національних меншин в Україні, до яких належать також росіяни, мають повну можливість вивчати рідну мову, розвивати свою культуру. Але, живучи в Україні, покликані заради свого блага знати, шанувати українську мову, бо без володіння державною мовою вони не зможуть бути повноцінними громадянами, реалізувати свої інтелектуальні здібності в Україні.

«Пятиколонники» та деякі «нові обличчя», свідомість яких імперсько-московська та малоросійська, спекулюють «Європейською Хартією міноритарних мов або мов меншин», істотно змішують сенсні акценти, по суті, обдурюють зросійщених громадян, щоби вони підтримували «Опозиційну платформу – За життя», «Партію Шарія», «Партію Пальчевського» та інших промосковських блудників. У преамбулі мовної Хартії чітко написано, що *«охорона і розвиток регіональних мов або мов меншин не повинні зашкоджувати офіційним (тобто державним – В. Л.) мовам і необхідності вивчати їх»*. Це зовсім не на шкоду болгарам, грекам, євреям, полякам, росіянам, румунам, угорцям та іншим національним меншинам, а навпаки – є добродійним кроком до виконання Європейської мовної Хартії, де окреслено «важливість міжкультурного діалогу і багатомовності», бо саме у розмаїтті мов, культур, звичаїв, традицій краса світу. Щоби краса світу була привабливішою, насиченішою, то не треба слухати слуг московської тьми, не знищувати чудову українську мову,

яка дана Богом. Божим даром є мова кожного народу – багаточисельного і малочисельного.

Вірні Кремлю лакузи і блюдолизи, що з олігархами Ахметовим, Коломойським, Медведчуком, Пінчуком, Фірташем висмоктують з української землі все здорове, п'ята колона з «Опозиційною платформою – За життя», всі блудниці і блудники через промосковські телевізійні й радіоканали, у соціальних мережах, у Верховній Раді України, зібрані безглуздя помії виливають на Петра Порошенка, «Європейську Солідарність». Навіть дійшло до того, що ведучі телевізійної програми на «ЗІКу» Анастасія Дайнод і Ростислав Сухачов звинувачували Петра Порошенка, «Європейську Солідарність» за те, що вони приватизували поняття «патріотизм». Хіба, мовляв, їм годиться бути патріотами, національно свідомими українцями, борцями за незалежну, демократичну, правову державу? Ще й постійно наголошують, що Україна має бути соборною, українською за духом! Невже таке можна допустити?

Про щасливу долю українців дбають «патріоти» з «Опозиційної платформи – За життя» разом з російськими «братами», які вже показують приклад «господарювання» в анексованій Автономній Республіці Крим, на частині загарбаній Донецької і Луганської областей. Ведучі Анастасія Дайнод і Ростислав Сухачов мовчки і словесно підтримують дії різних промосковських Бужанських, Дубінських, Качних, Скориків, Лазарєвих, які замість того, щоби допомогти дітям, онукам, правнукам зросійщених батьків, бабусь і дідусів, прабабусь і прадідусів повернутися до етнічного джерела національної гідності, вимагають надання російській мові в Україні статусу офіційної=державної. Це, мовляв, порятує «рускоязычне населення» від переслідувань. Чимало інших маразматичних аспектів московської маніпулятивної пропаганди Анастасія Дайнод і Ростислав Сухачов тиражують в телеєфірі, що суперечить стандартам журналістської творчості, дисонує з українським професійним патріотизмом. Тим часом протистояти маніпулятивній пропаганді, дезінформації потрібно відповідно до норм, встановлених демократією. І цим часто користуються на телеканалах «НАШ», «ЗІК», «112», «NewsOne», «Інтер», «Україна», «Україна-24», «1+1», коли фейкову інформацію називають свободою слова. Нагадую: свобода слова – це не свобода антиукраїнської маніпулятивної пропаганди, дезінформації в інтересах російських загарбників, які ведуть проти України, європейських країн та світу гібридну війну. Свобода – одна з найвищих морально-духовних цінностей має сприяти реалізації національних інтересів і цілей, подоланню кризи української ідентичності, а не нав'язуванню чужої – російської.

Президентські радники, різні порадики, як-от Єрмак, працівники «ЗІКу» та інших промосковських каналів, спекуючи свободою слова, безвідповідально мовчать, не б'ють на сполох, що на окупованих територіях Донецької і Луганської областей російські загарбники та сепаратисти, у яких руки по лікті від крові українських патріотів, заборонили дітям навчатися українською мовою, щоби вони виростили україноненависниками, формувалися як слухняна кремлівська біологічна маса. Видаючи російські паспорти жителям так званої ОРДЛО, насильно роблять їх громадянами Російської Федерації. Для чого? Створюють потрібні передумови для того, щоби замилувати європейській і світовій громадськості очі, мовляв, ми захищаємо своїх, російських громадян, від українських націоналістів.

У вересні 2020 р. на телеканалі «ЗІК» розпочали транслювати ток-шоу «Ми всі УКРАЇНЦІ». Ведучі Тетяна Терехова і Ростислав Сухачов 24 вересня претензійно, на

весь голос заявили, що «це – перше ток-шоу, яке буде нас об'єднувати». Безперечно, така місія шляхетна, адже громадяни України прагнуть жити в українському, справедливому, доброзичливому, гуманістичному суспільстві, де панують порозуміння, злагода, мир, висока духовність, добробут. Однак обнадійливий промінь тут же згас, бо ведучі (модератори) Сухачов і Терехова одразу вдалися до звинувачення, мовляв, націоналісти заволоділи гаслом «Слава Україні!», вивищують українськість над усім і усіма. Чому б не казати «Слава Шевченкові!», «Слава Патону!»? Ці, наповнені іронізмом, слова миттєво викликали сум'яття, застережливі запитання. Пронизала думка: хіба хтось заперечує, що такі Постаті, як Шевченко, Франко, Леся Українка, Ліна Костенко, Павличко, Патон, Корольов, Глушко, десятки, сотні, тисячі найвидатніших синів і дочок України варті найбільшого пошанування, уславлення, як і нинішні герої-захисники української землі від московських загарбників?!

Але шановні ведучі не захотіли хоч трішечки бути чесними перед собою, бо хіба можна знецінювати святе гасло «Слава Україні!», «Героям Слава!», улесливо маніпулювати ним, зводити його до сірості. Гасло «Слава Україні!», «Героям Слава!» окроплене кров'ю українських патріотів, воно є визначальним символом українського національного духу, як Державний Прапор України, Державний Гімн України, Державний Герб України, а також, додаємо, Українська Мова. І ток-шоу «Ми всі УКРАЇНЦІ» мало би сприяти відродженню історичної правди, формуванню, утвердженню у свідомості глядачів шани і поваги до української мови і культури, але понад 90% його учасників виступали російською мовою. Олександр Качура, Олена Лукаш, Світлана Крюкова, Андрій Деркач, Микола Скорик, Євген Червоненко вивищували російську мову над українською. По-різному знеславлювали носіїв українськості, а ведучі програми замість того, щоби спрямовувати дискусію в україноцентричне русло, їм толерували, не мотивували глядачів об'єднуватися на засадах національних цінностей, національних інтересів і національних цілей. «Білою вороною» серед запрошених учасників цього ток-шоу, які нігілістично ставилися до державної мови й висловлювалися лише російською, був Володимир Омелян, бо спілкувався тільки українською мовою, захищаючи національні інтереси України.

У наступному ток-шоу «Ми всі УКРАЇНЦІ» Олена Бондаренко і Олександр Лазарєв за схвального сприяння ведучих Тетяни Терехової і Ростислава Сухачова безупину критикували закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної», цькували національно свідомих українців за те, що вони захищали природне право функціонування української мови в усіх клітинах освітньої, наукової, бізнесової, інформаційної, політичної, суспільної сфер розбудови національної держави «Україна». Водночас ведучі та учасники шоу схвалювали, що повсюдно в Росії панує російська мова, у США – англійська, у Німеччині – німецька, в Угорщині – угорська, у Франції – французька, у Японії – японська... Але щоби всі діти, молодь здобували освіту в Україні українською мовою то – зась! Їхній маніпуляції стосовно функціонування української мови в Україні не було меж. Цинізм, брехня переповнювали студію. Але ведучі Тетяна Терехова і Ростислав Сухачов на це не звертали уваги.

Наукові дослідження засвідчують, що «люди найчастіше обирають ті новини, які відповідають їхньому світогляду»³⁴, – зазначила керівниця аналізу з гібридних

³⁴ Чадюк, М. (2020), *Комунікація (не) за правилами. Як не втратити в тенета дезінформації та як навчитися її викривати?*...

загроз Українського кризового медіа-центру Любов Цибульська. На жаль, у багатьох читачів, глядачів, слухачів відсутнє прагнення у фейковому, дезінформаційному потоці з'ясувати, шукати правду. Таке психологічне явище в умовах російської інформаційної агресії особливо небезпечне. Тому «інформаційний простір України повинен бути очищений від деструктиву і стати провідником національних орієнтирів, – слушно наполягає Володимир Ференц. – Якщо очищення українського інформаційного простору терміново не зробити головним орієнтиром, суспільство не зможе протистояти загрозам світу і остаточно програє змагання за успішну цивілізаційну перспективу. Відчужений інформаційний простір не допустить поширення національних орієнтирів у суспільстві і фальшуватиме їх чи підмінитиме другорядними цілями»³⁵.

Висновки. Щоби подолати загрози безпеки для українського суспільства, захистити Державу від зовнішніх і внутрішніх ворогів, ефективно її розбудувати, то в усіх сферах життєдіяльності потрібно впевнено спиратися тільки на українські національні цінності, які є надійним, стійким, міцним життєдайним фундаментом для гармонізації і задоволення потреб, інтересів усіх громадян України. Цілеспрямовану національну, гуманітарно-інформаційну політику мають забезпечувати усі державні та громадські інституції. Важливе місце в процесі правдивої стратегічної комунікації стосовно українського національного державотворення має займати Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення.

Доцільно фінансово забезпечувати ефективне функціонування українськонцентричних медіа, які покликані всеохопно подавати правдиву, соціальну та естетично важливу інформацію про українське минуле, сучасне і концептуально прогнозувати майбутнє ствердження української України. Закон про функціонування приватних (комерційних) засобів масової інформації, який повинна ухвалити Верховна Рада, має ґрунтуватися тільки на домінуючих національних цінностях українського народу. Такий ідеологічно-політичний підхід щодо освітньо-інформаційного задоволення інтелектуально-розважальних потреб сприятиме розширенню свідомості, формуванню у людей морально-духовних, національних, громадянських переконань.

Отже, всі журналісти, користувачі різних інтернет платформ покликані свідомо, професійно, патріотично, цілеспрямовано комунікувати, бути чесними провідниками читачів, глядачів, слухачів у насиченому фейками інформаційному просторі, допомагати реципієнтам не потонути в улесливій, медоточивій олжі українофобів, а глибоко розуміти сутність, мету кожної інформації=новини, кожного виступу політиків, депутатів, службовців, громадських діячів, кожного інтерв'ю, ток-шоу. Щоби спиратися, сповідувати моральні, духовні, соціальні, естетичні цінності, виражено, раціонально, аргументовано мислити, діяти, то згадаймо імператив: «Думаю, отже живу» (Декарт). Але цього замало. Невідкладно вчимося правильно думати, адже «правильно думати – це морально етична норма» (Паскаль).

Для журналістів в умовах російської гібридної війни і глобалізації «правильне думання» – це українськоцентричне мислення, українськоцентрична позиція, українськоцентричні вчинки, це – українськоцентрична творчість, суть якої в утвердженні найважливішої людино-націєцентричної цінності – соборної української України в органічній єдності з дбайливістю, справедливістю і громадянською відповідальністю.

³⁵ Ференц, В. (2020), *Дещо про національні орієнтири...*

стю за свою родину, морально-духовний розвиток суспільства, держави, самоствердження національної ідентичності.

Надзвичайно важливо, щоби журналісти почули, всім серцем і розумом сприйняли Тараса Шевченка: «Нема на світі України, // Немає другого Дніпра...», «В своїй хаті своя й правда, // І сила, і воля...», «І чужому научайтесь, // Й свого не цурайтесь». І нині Іван Франко просить кожного студента добре вчитися, журналіста – творчо працювати, викладача – сумлінно навчати, «щоб газдою, не слугою перед світом стати».

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бачинська, Л. (2020), «На інформаційній війні, як на війні. Чому блогер Шарій вчепився у львівський телеканал НТА», *Україна молода*, 4 серп.
2. Винничук, Ю. (2017), «Національна ідея спрацювала саме тепер» / *Національна ідея модерної України. Мистецько-культурологічний проект, автор і куратор проекту Антін Мухарський*. К.: Український культурний фронт, с. 66-74.
3. Волковецький, С., Петрів, Я. (2020), «Духовний Закон нації», *Слово Просвіти*, 17-23 верес.
4. Гай-Нижник, П., Чупрій, Л. (2014), «Національні інтереси, національні цінності та національні цілі як структуроформуючі чинники політики національної безпеки», *Гілея*, Вип. 84 (№5), с. 465-471.
5. Гарбар, Р. (2020). «Уроки «фінської»», *День*, 13 лют.
6. Горбулін, В., Качинський, А. (2009), «Стратегія національної безпеки України в аксіологічному вимірі: від «суспільства ризику» до громадянського суспільства», *Стратегічна панорама*, №2. с. 13-27.
7. Горбулін, В., Качинський, А. (2009), *Засади національної безпеки України*, К.: Інтертехнологія, 272 с.
8. Іщенко, Н. (2020), «Зайці vs. Герої», *День*, 28-29 серп.
9. Картунов, О. (1999), *Вступ до етнополітології: Науково-навчальний посібник*, К.: Ін-т економіки, управління та господарського права, 300 с.
10. Кремінь, Т. (2020), «Відкрите звернення до Прем'єр-міністра України щодо недопущення скасування комплексного ЗНО з української мови та літератури для всіх здобувачів вищої освіти», *Слово Просвіти*, 24-30 верес.
11. Лизанчук, В. (2014), *Шевченкове Слово*, Львів, ЛНУ імені Івана Франка, 184 с.
12. Лосєв, І. (2001), «Явище “бандерофобії” в російській свідомості», *Кримська світлиця*, 9 листоп.
13. Моллі МакКью (2020). «Колос дезінформації», *Українська літературна газета*, 28 серп.
14. Нечитайло, А. (2020), «Що зробив Бандера такого, чого не робили ізраїльські, польські та інші національні провідники», *Україна молода*, 2-3 жовт.
15. Півторак, Г. (2015), «Історична правда проти імперської облуди», *День*, 9-10 жовт.
16. Полухтович, Т. (2013), «Моральні цінності в житті людини», *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, № 11, с. 54-59.
17. Салімонович, Л. (2020), «Класика за бажанням? Науковці-практики проти виключення української літератури зі списку обов'язкових предметів ЗНО», *Україна молода*, 22 верес.

18. *Словник української мови в 11 томах* (1980). АН УРСР, Інститут мовознавства, за ред. І. К. Білодіда, К.: Наукова думка.
19. Стуканова, М. (2020), «Погляд “всеукраїнської народної вчительки”», *День*, 29-30 трав.
20. Терещенко, Ю. (2020), «Мета – самостійність», *День*, 25-26 верес.
21. Ткачук, М. (2020), «Засідання першого національного столу “Культура діалогу”», *Літературна Україна*, 19 верес.
22. Ференц, В. (2020), «Дещо про національні орієнтири», *Слово Просвіти*, 5-11 берез.
23. Цап, О. (2019), «Телеканал позитивних змін». *Крізь роки і долі: львівська журналістика у фактах, коментарях, світлинах...*, упор. Я. Фейло; Львівська обласна організація Національної спілки журналістів України, Львів, ПАІС, с. 132-136.
24. Чадюк, М. (2020), «Комунікація (не) за правилами. Як не втрапити в тенета дезінформації та як навчитися її викривати?», *День*, 2-3 жовт.
25. Чадюк, М. (2020), «Як українці створили власного колонізатора», *День*, 17-18 лип.
26. Яшан, В. (1989), *Під брунатним чоботом*. Торонто, 284 с.
27. The European Social Survey. URL: <https://www.europeansocialsurvey.org/> (останній перегляд 22 жовтня 2020).

REFERENCES

1. Bachynska, L. (2020), «Na Informatsiinii viini yak na viini. Chomu mloher Sharii vchepuvsia u lvivskiyi telekanal NTA», *Ukraina Moloda*, 4 serpnia.
2. Vynnychuk, Y. (2017), «Natsionalna ideia spratsiuvala same teper» / *Natsionalna ideia modernoi Ukrainy. Mystetsko-kulturolohichniyi proiekt, avtor i kurator proiektu Antin Mukharskyi*. K.: Ukrainyskyi kulturnyi front, S.66-74.
3. Volkovetskyi, S., Petriv, Y. (2020), «Dukhovnyi Zakon Natsii», *Slovo Prosvity*, 17-23 ver.
4. Hai-Nyzhnyk P., Chupriy L. (2014), «Natsionalni interesy, natsionalni tsinnosti ta natsionalni tsili yak strukturoformuyuchi chynnyky polityky natsionalnoi bezpeky», *Hileia*, Vyp.84 (№5), s. 465-471.
5. Harbar, R. (2020). «Uroku “Finskoj”», *Den*, 13 liutoho
6. Horbulin, V., Kachynskyi, A. (2009), «Strategiia natsionalnoi bezpeky Ukrainy v aksiolohichnomu vymiri: vid “suspilstva ryzyku” do hromadianskoho suspilstva», *Strategichna panorama*, №2. s. 13-27.
7. Horbulin, V., Kachynskyi, A. (2009), *Zasady natsionalnoi bezpeky Ukrainy*, K.: Inter-tekhnologii, 272 s.
8. Ishchenko, N. (2020), «Zaitsi vs.Heroi», *Den*, 28-29 serpnia.
9. Kartunov, O. (1999), *Vstup do etnopolitologii: naukovo-navchalnyi posibnyk*, K.: In-ekonomiky, upravlinnia ta hospodarskoho prava, 300 s.
10. Kremin, T. (2020), «Vidkryte zvernennia do Premier-ministra Ukrainy shchodo nedopushchennia skasuvannia kompleksnogo ZNO z ukraïnskoi movy ta literatury dlia vsih zdobuvachiv vyshchoi osvity», *Slovo Prosvity*, 24-30 veresnia.
11. Lyzanchuk, V. (2014), *Shevchenkove Slovo*, Lviv, LNU imeni Ivana Franka, 184 s.
12. Losiev, I. (2001), «Yavyshche banderofobii v rosiiskoi svidomosti», *Krymska Svitlytsia*, 9 lystopada.
13. Molly MacQ. (2020), «Koloz dezinformatsii», *Ukrainska literaturna hazeta*, 28 serpnia.

14. Nechytailo, A. (2020), «Shcho zrobyv Bandera takoho, choho ne robyly izrailski, polski ta inshi natsionalni providnyky», *Ukraina moloda*, 2-3 zhovtnia.
15. Pivtorak, H. (2015), «Istorychna Pravda proty imperskoi obludy», *Den*, 9-10 zhovtnia.
16. Polukhtovych, T. (2013), «Moralni tsinnosti v zhytti liudyny», *Naukoviy visnyk skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*, №11, s. 54-59.
17. Salimonovych, L. (2020), «Klasyka za bazhanniam? Naukovtsi-praktyky proty vykliuchennia ukrainskoi literatury zi spysku oboviazkovykh predmetiv ZNO», *Ukraina moloda*, 22 veresnia.
18. *Slovnyk ukrainskoi movy v 11 tomakh* (1980). AN URSR, Instytut movoznavstva, za red. I.K. Bilodida, K.: Naukova dumka.
19. Stukanova, M. (2020), «Pohliad “vseukrainskoi narodnoi vchytelky”», *Den*, 29-30 trav.
20. Tereshchenko, Y. (2020), «Meta – samostiinist», *Den*, 25-26 veresnia.
21. Tkachuk, M. (2020), «Zasidannia pershogo natsionalnoho stolu “Kultura Dialohu”», *Literaturna Ukraina*, 19 veresnia.
22. Ferents, V. (2020), «Deshcho pro natsionalni oriientyry», *Slovo Prosvity*, 5-11 bereznia.
23. Tsap, O. (2019), «Telekanal pozytyvnykh zmin». *Kriz roky i doli: lvivska zhurnalistyka u faktakh, komentariakh, svitlynakh...*, upor. Y. Feylo; *Lvivska oblasna organizatsiia Natsionalnoi spilky zhurnalistiv Ukrainu*, Lviv, PAIS, s. 132-136.
24. Chadiuk, M. (2020), «Komuikatsiia (ne) za pravylamy yak ne vtrapyty v teneta dezinformatsii ta iak navchutusia ii vykryvaty?», *Den*, 2-3 zhovtnia.
25. Chadiuk, M. (2020), «Yak ukraintsi stvoryly vlasnoho kolonizatora», *Den*, 17-18 lypnia.
26. Yashan, V. (1989), *Pid brunatnym chobotom*. Toronto, 284 s.
27. The European Social Survey. URL: <http://www.europeansocialsurvey.org/> (ostannii perehliad 22 zhovtnia 2020)

COMMUNICATIVE SYNERGY OF UKRAINIAN NATIONAL VALUES IN THE CONTEXT OF THE RUSSIAN HYBRID WAR

Vasyl Lyzanchuk

*Ivan Franko National University of Lviv,
Henerala Chuprynky str., 49, 79044, Lviv, Ukraine*

e-mail: kafradioiteleb@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-6995-0360>

The author characterized the Ukrainian national values, national interests and national goals. It is emphasized that national values are conceptual, ideological bases, consolidating factors, important life guidelines on the way to effective protection of Ukraine from Russian aggression and building a democratic, united Ukrainian state.

Author analyzes the functioning of the mass media in the context of educational propaganda of individual, social and state values, the dominant core of which are patriotism, human rights and freedoms, social justice, material and spiritual wealth of Ukrainians, natural resources, morality, peace, religiosity, benevolence, national security, constitutional order. These key national values are a strong moral and civic core, a life-giving element, a self-affirming synergy, which on the basis of homogeneity binds the current Ukrainian society with the ancestors and their centuries-old material and spiritual heritage. Attention is focused on the fact that the current problem of building the Ukrainian state and protecting it from the brutal Moscow invaders is directly dependent on the awareness of all citizens of the essence of national values, national interests, national goals and filling them with the meaning of life, charitable socio-political life.

It is emphasized that the missionary vocation of journalists to orient readers and listeners to the meaningful choice of basic national values, on the basis of which Ukrainian citizens, regardless of nationality together they will overcome the external Moscow and internal aggression of the pro-Russian fifth column, achieve peace, return the Ukrainian territories seized by the Kremlin imperialists and, in agreement will build Ukrainian Ukraine.

Key words: value, national value, national interests, national goals, media, educational propaganda, manipulative propaganda.